

FORSVAR

Troen på vold

■ Vi må gå til roten av vår volds- og våpenkultur der atomvåpnene er de altutryddende.

Troen på våpenmakt og militære løsninger på konflikter kan synes utryddelig, og skattebetalerne bidrar til militær virksomhet, i snitt over 15.000 kroner årlig. Militærtjenesten avskaffes i land etter land. Militærnekting hører snart fortiden til.

Derimot trengs det astronomiske pengesummer til å finansiere høyteknologiske våpen, våpensystemer og spesialstyrker til å håndtere dem. Det er med andre ord skattepengene våre som nå blir utskrevet til militæret. Men hvor mye penger anvendes til sivil fredstjeneste, konflikthåndtering, forebygging og forsoning? Nesten mikroskopisk i sammenligning. Hvorfor finner vi oss stilltiende i en slik destruktiv utvikling?

Organisasjonen Conscience and Peacetax International CP-TI – Den Internasjonale Organisasjonen for Samvittighetsfrihet og Fredsskatt arbeider for å snu denne utviklingen. Den er religiøs og politisk uavhengig, og har rådgivende status i FN. I mange land arbeider CP-TI for å få lovfestet retten for ikkevoldstilhengere til å få overført den delen av skatten som går til militær virksomhet til et fond for ikkemilitær sikkerhet.

Uten robuste institusjoner for å forebygge krig vil voldens og våpnens kretsløp bare fortsette. Krig har vært institusjonalisert lenge nok. Tiden er forlenget inne til å institusjonalisere fred. Samvittighetsfrihet står høyt som menneskerettighet i landet vårt. Vår rett til ikke å betale for krig og vår plikt til å betale for fred burde være uomtvistelig.

Et lovforslag ble fremlagt for Stortinget for første gang i 2000. Det ble ikke utredet.

En lov om økonomisk militærnekting ØMI, kan ikke skape presedens for andre som vil omfordele skatt fordi en slik lov er en direkte videreføring av militærnekterloven, en videreføring tilpasset atomalderen. En lov er absolutt nødvendig for utvikling av en fredskultur. En enstemmig FNs hovedforsamling har vedtatt at dette første tiåret av

det nye årtusen skulle være «tiåret for en fredskultur og ikkevold for verdens barn». Hvor arbeides det for dette?

Jeg gjør Albert Einsteins ord til mine: «Vi må advare på nytt og på nytt, uavlatelig. Vi må ikke gå trette i våre anstrengelser på å gjøre verdens folkeslag, og fremfor alt deres regjeringer, klar over den veldige ulykke som de med absolutt sikkerhet fremkaller, dersom de ikke i bunn og grunn forandrer sin holdning til hverandre og sitt syn på framtida. Den frigjorte atomkraft har forandret alt, bare ikke vår egen tenkemåte».

Björg Berg, Tønsberg

Landbrukspolitik i nye regioner

HANNE ELDBY
KRONIKK

Den rødgrønne regjeringens varslede forvaltningsreform innebærer at flere oppgaver som i dag er statlige, skal overføres til et nytt regionalt nivå. Mye er enda uklart om hvilke oppgaver det dreier seg om, og hvor mange og hvor store de nye regionene vil bli. Den varslede stortingsmeldingen om hvilke oppgaver som skal desentraliseres er nå lovet å komme i desember. Utsettelsene er nok blant annet forårsaket av at motstanden mot desentralisering av viktige politikkområder er stor også innenfor de tre rødgrønne partiene, til tross for at enigheten om reformen ble slått fast i Soria Moria-erklæringen. Ett av politikkområdene hvor det er aktuelt å desentralisere, er landbrukspolitikken. I den forbindelse bør fordeler så vel som ulemper være et tema for diskusjon i landbrukets organisasjoner.

Desentralisering av virkemidler og dermed større regional påvirkning på utformingen av landbrukspolitikken, kan være deler av svaret på mange av utfordringene landbruket og bygdene står overfor i dag. Noen områder har større muligheter enn andre til å utvikle inntektsgivende aktiviteter utenfor det tradisjonelle landbruket. Dette er en mulighet som

kan videreutvikles mange steder. Tilleggsnæringer utgjør en viktigere del av inntektene i landbruket enn tidligere, og vi ser konturene av et landbruk som beveger seg i flere retninger. Noen satser på tradisjonelt jordbruk, mens andre satser på nye produkttyper, reiseliv, gardsmat eller andre aktiviteter med ulik tilknytningsgrad til gårdsdrift.

En del av bakkeppet for diskusjonen bør også være de internasjonale rammebetingelsene som er i endring. Selv om WTO-forhandlingene foreløpig ligger på is, er dagens forpliktelser merkbare nok, og importkonkurransen bidrar til at lønnsomheten senkes i landbruket. EU og Sveits har forsøkt å tilpasse sin landbrukspolitik i forkant av en ny avtale til de støtteformene og nivået på disse som de mener vil bli mulig i framtiden. Blant annet er det i EU gitt større regionalt og nasjonalt handlingsrom innenfor den felles landbrukspolitikken. Man har lagt om areal- og dyrestøtten til produksjonsnøytral støtte, og bygdeutviklingsmidler er økt på bekostning av markeds- og direktetilskudd til landbruket.

En mulighet som derfor bør vurderes i forbindelse med forvaltningsreformen, er om det kan være hensiktsmessig å øke bruken av produksjonsnøytrale virkemidler innenfor jordbruket også her til lands. Ulike regioner har forskjellige utfordringer og fortrinn i sitt landbruk, og her kan det være fornuftig å la regionale politikere utforme hvilke målsettinger man ønsker å nå med virkemidlene. Politikerne regionalt kan være

bedre egnet til å se hvor «skoen trykker» i sin del av landet, både fordi de er nærmere problemområdet og fordi de ofte kan synes å ha en mer praktisk tilnærning til politikktutforming enn nasjonale politikere, som i noen sammenhenger kan synes å ta mer ideologiske hensyn.

Mange er bekymret for at en desentralisering av landbrukspolitikken vil innebære at man får en situasjon der bønder i de ulike regionene sloss med hverandre om å få være den som går «seirende» ut med økt andel av den nasjonale produksjonen på bekostning av andre regioner. Forutsetter man at de sentrale elementene i markedsordningene videreføres, vil man fortsatt ha instrumenter og verktøy til å sikre et levedyktig landbruk over hele landet.

En regionalisering av landbrukspolitikken vil ikke være et nullsumspill, der regionenes eneste oppgave vil være å kapre andeler av det nasjonale markedet. En omlegging der regionene får mulighet til å analysere sin egen mulighet og potensial og samordne satsinger i forskjellige sektorer, vil kunne åpne for muligheter til å støtte opp under næringsaktiviteter som i dag ikke utgjør en del av den tradisjonelle landbruksproduksjonen. Mulighetene er mange.

En start kan være å se nærmere på BU-midlene, som i dag framstår som det området som klart peker seg ut som best egnet for desentralisering til regionene. I dag er det staten, gjennom Fylkesmannens landbruksavdeling

Ulike regioner har forskjellige utfordringer og fortrinn i sitt landbruk.

og Innovasjon Norge, som har ansvaret for retningslinjer og saksbehandling. Det er likevel unødvendig byråkratisk at statlige organer skal samordne alle satsninger med folkevalgte organer på lokalt nivå, når forvaltningen av disse midlene heller kunne vært lagt direkte under folkevalgt styring i regionene. Innretningen av BU-midlene kan utgjøre viktige virkemidler til bruk for å nå målene i regionale utviklingsplaner. For at regionene skal ha virkemidler til å føre en aktiv næringspolitikk ut fra de spesielle forholdene i de ulike delene av landet, er det imidlertid viktig å sørge for at de får flere virkemidler til rådighet enn det som i dag er landbrukets. Også andre deler av næringslivet har mye å bidra med til utviklingen av næringssvake områder rundt om kring i landet.

Hvordan innholdet og organiseringen av forvaltningsreformen og de nye regionene vil bli er foreløpig uklart. Likevel er det god grunn for landbrukets organisasjoner til å sette seg ned og se på hvilke muligheter som kan ligge i reformen for å styrke landbruket totalt sett i framtida.

Hanne Eldby er administrerende direktør i Landbrukets Utredningskontor

REGIONREFORMEN: En omlegging der regionene får mulighet til å analysere sin egen mulighet og potensial og samordne satsinger, vil kunne åpne for muligheter til å støtte opp under næringsaktiviteter som i dag ikke utgjør en del av den tradisjonelle landbruksproduksjonen, skriver Hanne Eldby.

FOTO: ANDERS HORNTVEDT